

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1863   ANY XXXVI

BARCELONA 11 DE SETEMBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims   Atrassats: 20

GALLEJANT

—Mireu-se'l, l'aligot mala-sombra!... Es negre com els corbs!

A

CRÒNICA

La guerra

Sr. D. Antoni López.

Barcelona.

Molt estimat senyor nostre: Per un radiograma llençat des del Castell de Montjuic, recullert en la Torre Eiffel i reexpedit a través dels campaments de l'exèrcit francès, ens hem enterat, en Costa i un servidor, de que la casa ens donava ordres de regressar immediatament.

Com que la guerra no és finida, i com que ara s'apropa lo millor, i com que per altra part no havíem agostat els fondos ni en reclamavem d'altres, estem persuadits que les nostres informacions no han correspost als sacrificis del periòdic; en una paraula, que se'ns destitueix per fracassats.

Està molt posat en raó i no'ns queixem; no obstant, hem de permetre'ns observar-li que faci el favor de mirar en quina publicació barcelonina i àdhuc madrilenya han aparegut cròniques de la guerra d'un major interès que les nostres? De tots els corresponents enviats al camp d'operacions, amb espetecs ditiràmics i amb tota mena de facilitats pecuniàries i recomanacions diplomàtiques, quin, fins a l'hora present, ha dit tan sols aquesta boca és meva?

Som modestos; però caldrà observar-li que si ens compara amb altres companys periodistes vinguts aquí per a informar als lectors del seu periòdic, hem fet més

que cap i hem informat més que tots ells, sempre ajustant-nos escrupolosament als fets, sense exageracions apassionades.

Podríem citar-li els noms d'uns quants corresponents dels millors diaris, que en aquesta guerra han perdut el temps i els diners del viatge, malgrat a ésser tinguts com els més gosats i aixerits de l'ofici? Vostè ni ningú ha sabut quelcom del nostre dil·lecte amic en Manel Fontdevila, malgrat als ecos sentimentals que inspirà la seva pretensa, i el dur lletres quantioses sobre París, i ésser recomanat de viva veu, personalment, pel seu jefe de redacció, que l'acompanyà fins al cor de la França, pre-

sentant-lo en totes les prefectures i en tots els quarters més o menys generals que trobaven al pas?

Vostè creu que en «Tartarín» d'Espanya Nueva escriu totes aquelles escenes de carn al natural? Estem en el secret.

A Perpinyà, amic López, no hi ha arribat fins ara ni un alemany; no obstant, si fos possible veure els horrors, les malifetes, els crims i les batalles que, des d'aquesta població fins a Port-bou, han sigut posades a compte de l'exèrcit del kaiser!

Persuadeixis d'una vegada que aquesta guerra s'és feta per a desesperació dels periodistes informatius. Ella ha provocat una furiosa requisita de fotografies de totes les maniobres realitzades anys endarrera pels exèrcits que ara combaten.

Ficis que a cap soldat li manca un botó, que tots estàn joiosos com unes pascues, que en els canons no hi

hà fang, ni a les metralladores pols; així com als barcos de guerra, sols amb l'aditament de grans fumeres, s'ha conseguit donar-los-hi actualitat.

Malgrat tot això, el públic i les empreses estàn molt lluny de queixar-se, i sols vostè, tan ben servit, al menys com els altres, ens pren de les mans la nostra tasca informativa, feta amb una honradesa i amb una economia exemplar.

Jo, desde la meua plaça del Rei, en tenia prou en copiar episodis de la guerra de l'any 70, i mirar els moços de l'esquadra, que prenen la fresca a l'ombra de les acícies, i en Costa, des del seu carrer d'Escudellers, o desde Centelles, li en sobrava amb les meves indicacions per a conjuminar, tots dos plegats, un seguit de cròniques brillants i fantasioses capaces d'entusiasmar als lectors de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, i determinant a vostè a centuplicar-nos els emoluments.

La nostra honradesa ens ha perdut una vegada més.

Qui hi enviarà ara? Si pensa enviar-hi an en Raventós li advertim que a França no deixen pendre absentia.

En Rusiñol no hi pot anar, perque és avi, l'aspirina és un producte alemany. En Burgas tal volta fóra el més indicat, perque viu a Gracia; però ja veurem quin partit ne treurà, atesa la toçuderia de tots els Estats Majors belligerants de no permetre cedaceries.

Adjunt, com a reivindicació de la nostra veracitat tan mal agrada, li remetem la fè de baptisme del Schemwarguth, la copia de la fulla de serveis del general Marcel Paulier i un itinerari de ferro-carrils francesos; a veure qui podrà desmentir-nos que hi hagi una línea que, passant per Nancy i Toul, arribi a Verdun fins a Mézières, i una altra que de Frouard se'n vagi a Metz.

Finalment, i això és un record que voldriem fos prou amable per a penjar en la nostra caba, sota'l pàmpol del llum, li envièm les sabates d'un senegalès. Hi veurà un forat. Es tota una historia.

Ja li explicaràn de viva veu, els séus afectíssims

BERTRANA I COSTA

P. D.—Del sac de diners que'ns va donar ens en queda mig. Li en farem entrega així que arribem a Barcelona. No tingui cap ansia.

Ville Rouge, 1 setembre.

Carta de la guerra

Sr. Dr. de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA:

Encara que'l cap me fa una bullida, que no pot comparar-se amb la del vi novell, procuraré posar en ordre les meves impresions de fins avui, tant les rebudes a França com les provinents d'Alemanya, que, com podrà veure, són realment formidables i fan posar la pell de gallina, ballar el cor i estrènyer el c...

Lo primer que vaig sentir, al deixar la nostra Catalunya, fou una gran desilusió, que contribuí bastant a fer frontollar la meva fè en els mapes i en la Geografia tota.

Figuri's, senyor director, que tot allò de les fronteres que veiem marcat sobre'ls papers, és una bolla. No n'hi hà, de fronteres.

Aquelles cintes de color de rosa, blaves i verdes, que hi hà entre Estats i nacions, són tan mentida com el blau del cel i el verd del mar.

Jo prou vaig cercar-les, com si busqués rovellons; però no hi són; cregui, paraula.

Vaig arribar a Tarascó; allí hi havia molts soldats ferits, i, per a entretenir-los, els hi ensenyaven una cosa que s'anomenava l'ànima d'Alemanya. És una mena de bestia amb uns ulls com dos fanals; amb ales i mamelles, però sense braços; amb mitges ratllades i uns ullals com un cinglà. Llargs, cargolats, punxaguts.

Lligada amb una cadena, li treuen el morrió, i els ferits francesos li claven bastonades. Ella fa uns grinyols afrosos.

Cansats d'això, ens en anarem cap a París, corrent sobre l'aparell inventat nostre, que són unes rodes que

corren soles, i unes ales de Mercuri per a donar la direcció. El fum del motor surt per la pipa. Es un fòtil més lleuger que un falziot.

Ben recomanats, ens presentarem als directors de la lluita, per a que'ns expliquessin lo que volia dir el generalíssim anglès amb les seves misterioses paraules, anunciant una sorpresa.

Lord Kitchener ens apamà amb la mirada i ens digué tan sols:

—Turpin!

—Ja!—ferem nosaltres, apressant-nos a donar les bones nits.

Sense esperar que fos matí, ens presentarem al cèlebre inventor, presentant una targeta del cèlebre Camil Flammarion, que'ns havia proporcionat el senyor Carreté, inventor del Mentalisme.

El senyor Turpin ens feu entrar en son laboratori, i allí ens mostrà invents i més invents, que, si l'un servia per a fer mal, l'altre per a fer estropicis.

Això sí, tots tan ben arreglats, que, de no veure'ls les dents, els hi hauríem fet carícies.

El senyor Turpin és un home magrissó, amb el berret de través i l'indumentaria de clown; però la llum del geni llueix en els séus ulls i no

hi hà ningú que's vegi amb cor de riure-se-li al davant del més modest dels séus invents.

Ens parlà així:

—Aquí tenen el canó amb potes; aquí podràn veure l'obús que modula canonades!... Ah!, si vostès fruíen l'encant de sentir-li recitar versos del *Tenorio!*.. Aquest ximplet d'en Fola Iturbide m'està molestant un xic; però ja vindrà la meua. Que s'acostin a París, els prussians maleits, i veuràn el pa que's dona.

—I és professor?...

—El nou explosiu. Això sí que és explosiu! Mirin, l'altre dia hi ensajarem una granada, fent-la caure damunt d'un remat de bèns. Tots dos mil hi van petar, qui gracies a la metralla, qui ofegat pels gasos que de la pólvora ixen... Ah!, si no fos pel maleit Fola Iturbide...

Ens despedirem d'ell, no sense ésser obsequiats amb un aparell radiogràfic de berret.

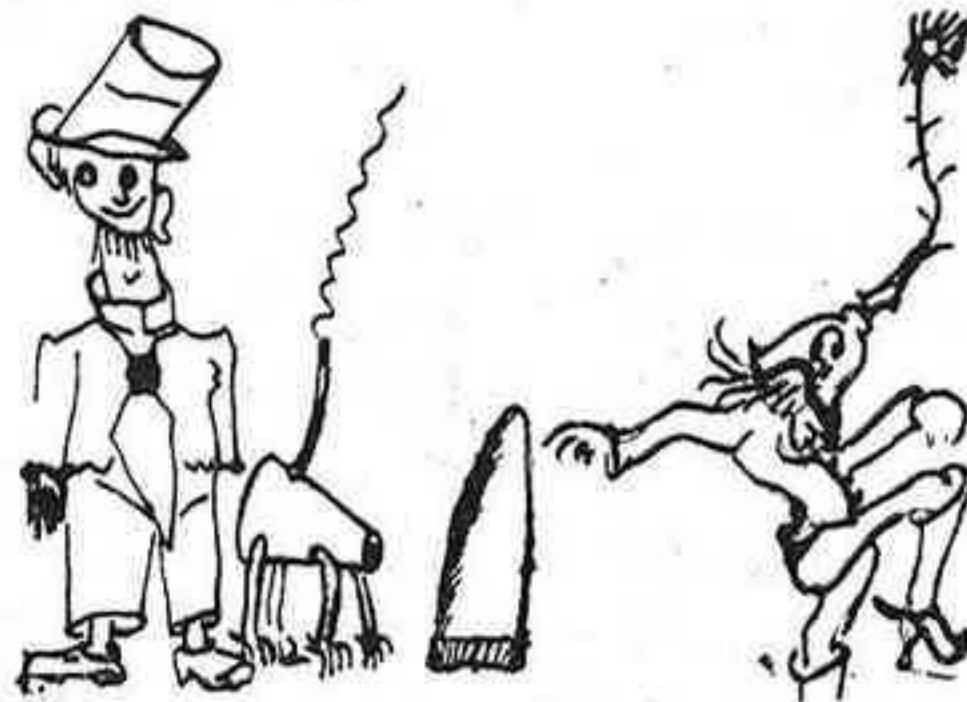
Se tracta d'una peça meravellosa, amb els corrons a la vista i els conductors ficant-se per dintre'l cap.

I bon servei que va fer-nos, perque encara no forem al carrer, ens dirigírem precipitadament a l'hotel, pujàrem a la torratxa i començarem a radiografiar, com si fossim un «Titànic» que's capbuça.

De moment, no'ns responien; prou enviavem corrents per tot arreu del planeta, cridant:

—Fola!... Fola!... Fola!...

—Iturbide!... Iturbide!... Iturbide!...

Però res. Després diguerem:

—Quadratura del cercoll!

—Una vèu llunyana respongué:

—Eh!

Hi tornàrem; però res.

Aleshores ens vingué la gran pensada, i per Llevant i Ponent, a Migdia i cap al Nord, cridàrem, elèctricament:

—Redemptor!... *Poder del Genio!*

Justos. Desseguida resposta:

—Qui m'evoca?

—Jo. En Mòni. On ets, tavernacle?

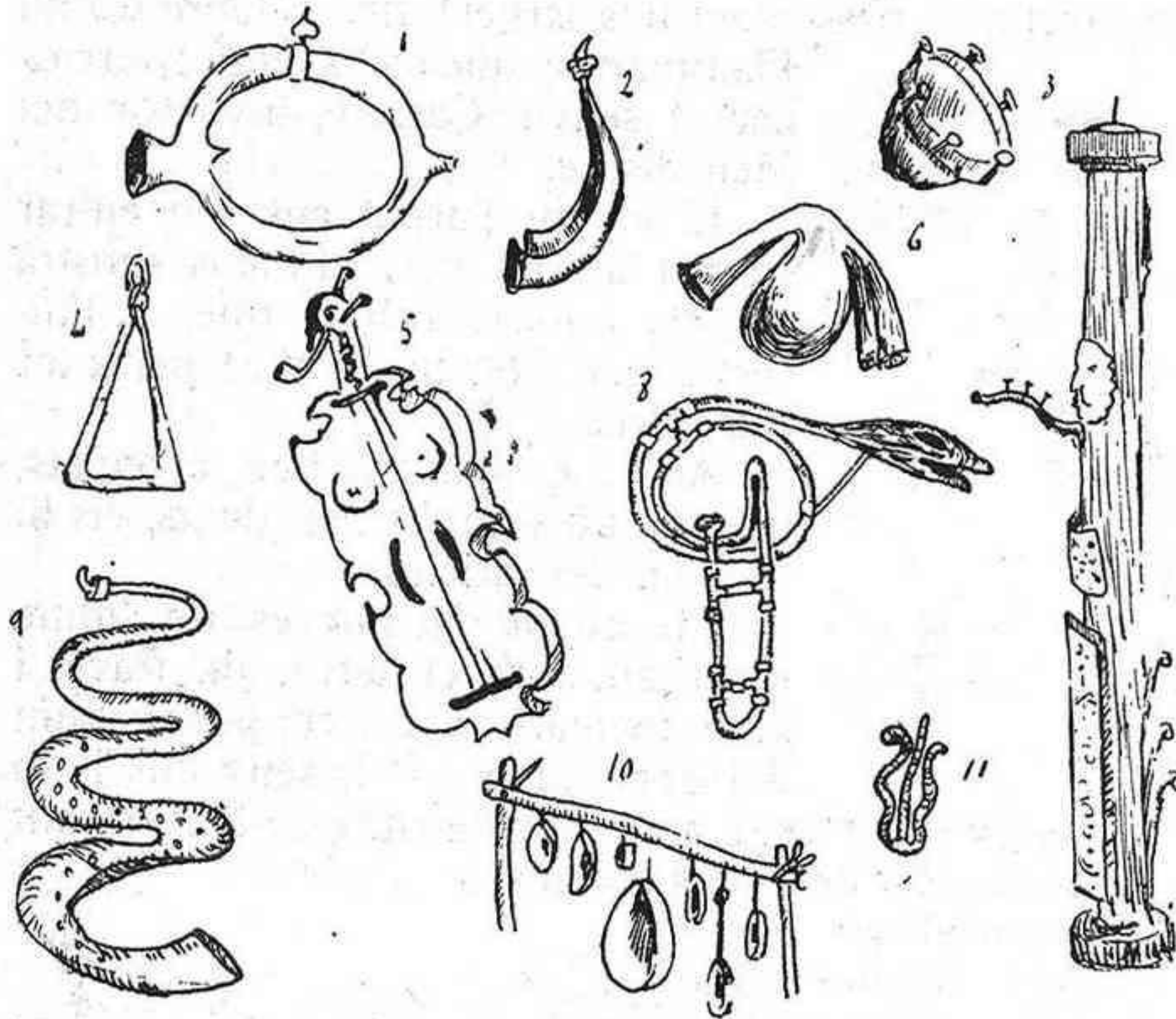
—Al temple de la Ciència.

—I això, aon cau?

—A Berlín; Frailen Strasse, 33.

—Voy!

I altra vegada a cavall de les rodes i dirigits per les ales, comencem a córrer ara cap a Berlín.

Desseguida hi arribem. Allí ens trobem amb un obstacle. Es aqwest una gran gernació plantada en mig d'una plaça, mirant els trastos que treuen d'uns caixons.

Ens hi acostem. Se tracta dels instruments d'una banda militar russa, que foren capturats pels prussians.

No podem resistir la tentació de reproduir-ne alguns i en això perdem un temps preciós.

Per fi, ens presentem a casa del senyor *Poder del Genio*. Truquem, ens obren la porta i restem astorats al trobar-nos amb una cucurulla.

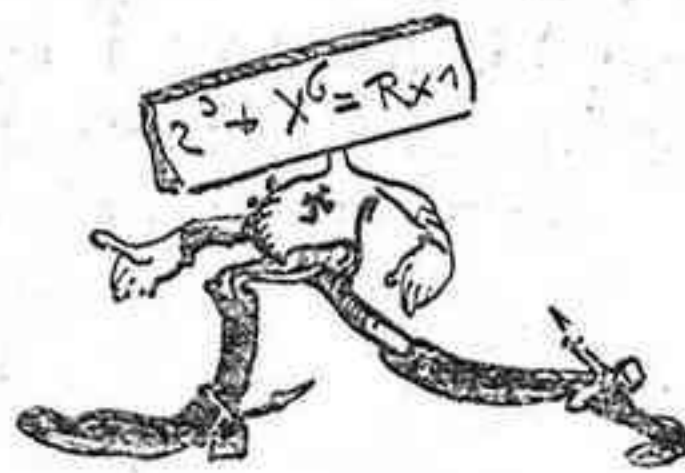
El redentor ens hi presenta.

Aquell a qui creiem el portant de la dalla en la processó del Dimecres de Cendra, ens resulta el comte Zeppelin. La vesta és l'uniforme dels dirigibles. Diu que serveix de pera-caigudes.

El senyor Fola ens explica la tàctica dels alemanys. Ve a ésser com si l'exèrcit fos una llosa i s'entretingués en donar cops de cap als envans, fins que'ls ensorra.

He preguntat si menjava molt, la tal cosa. M'ha respost que sí. Molt, molt.

No tinc més temps. En Fola se'n riu de lo dels dos mil moltons del senyor Turpin.

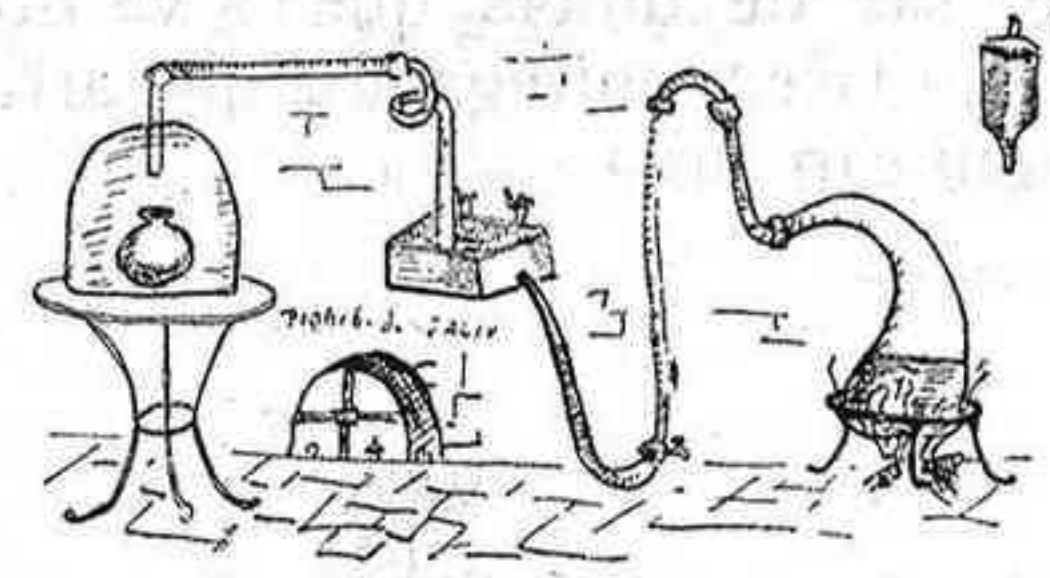
Diu que no més va morir-ne un, i que, per esperit d'imitació, se suicidaren els altres.

En la pròxima parlaré de la bala que serra i la bala que mossega.

Avisi a casa. Records.

MOÑI

Heidelberg, 8 de setembre.

La neutralitat

El matrimoni Romaguera es desperta sobresaltat.

—Has sentit, noia, quins crits i quina trencadiça?

—Sí; què deu haver estat?

—Sents?... Ja hi tornen... Això és al pis del costat, que's barallen...

—I bé,... dormim; deixa'ls estar.

—Oh, deixa'ls estar!...

—I és clar!... Quines ganes de passar mals-de-cap, pels altres!

***

Al cap d'una estoneta:

—Noia, em sembla que aquests *ais!* que se senten, són d'alguna víctima d'un crim monstruós.

—Pot-ser sí, però, què hi vols fer?

—Dóna, llevar-me i enterar-me'n.

(*En Romaguera salta del llit i aplica l'orella a la paret, per a escoltar millor.*)

—Què?

—Noia, el veí es deu haver tornat boig. Sentissis quin pet de garrotades! Es un cas de consciència. Crec que hauríem de decidir-nos a posar-hi pau.

—Tu sí que n'ets de *pau!*... Em vols creure?... Que s'arreglin!...

***

Després de cinc minuts més:

—Es horrorós, noia!

—Què passa?

—El veí, que cada vegada's va alocant més.

—Què fà?

—Quasi res!... Figura't!... Està assassinant una de les criatures. Amb el ganivet de la cuina, vinga clavar-li punyalades. Crec que ha arribat l'hora, noia... Hauríem de pendre una determinació enèrgica.

—No, home, no!... Deixa'ls estar!... Que s'espavilin!... Cada hu és *duenyo* de fer el que vulgui, a casa seva.

***

Al cap d'una altra estoneta:

—Això és una infàmia!... Això és terrible!...

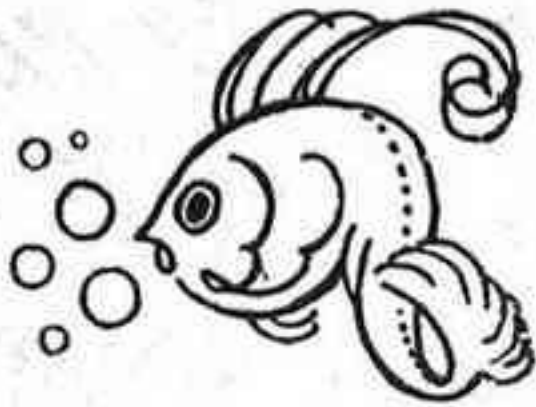
—Què tens, noi?

—El veí, que acaba d'esclafar una altra criatura contra la paret. Aquest home és un monstre!... Una feral!...

—Bé, però, com ho vols arreglar?
 —Ah, jo soc un home de cor; jo no tinc la sang d'orxata, com tu!... En nom de l'humanitat crec que'ls veïns havem d'intervenir-hi.
 —Què penses fer?
 —Entrar-hi ara mateix.
 —Entrar-hi?... No siguis ridícol, home!... Què hi aniràs a fer?... Que no ho veus que vas *en camisa*?

FRA NOI

Un Ajuntament atrapat

o
 “De aquellos polvos vienen estos lodos”
 i
 per la boca mor el peix

Fa deu o dotze dies, a Cà la Ciutat va haver-hi junta de rabadans; una junta secreta i reservada, d'aqueixes que no trascendeixen al públic.

Quan tots els senyors convocats estigueren reunits, un d'ells, que semblava estar molt preocupat, va començar a fer ús de la paraula.

—Suposo—els va dir—que ja deuen sospitar quin és l'objecte d'aquest petit consell.—
 Com que així era en efecte, tots varen fer que sí amb el cap. L'altre va anar seguint:

—La situació econòmica del Municipi no pot ésser més desastrosa. Ara mateix he preguntat al tresorer quant tenim en caixa, i amb un gest de desesperació, movent lentament el braç en l'aire, m'ha dibuixat un zero. No és veritat que això és horrible?...

—Aclaparador!—va respondre un, que, com ja's veu pel terme que va usar, perteneix a la minoria regionalista.

—Jo—continuà el capitost—en vista de que'l *cuanto* dels emprèstits no dona ja cap resultat, havia pensat una cosa. Si anessim a Madrid?

—A fer què?

—A veure'l Govern per a demanar-li auxili.

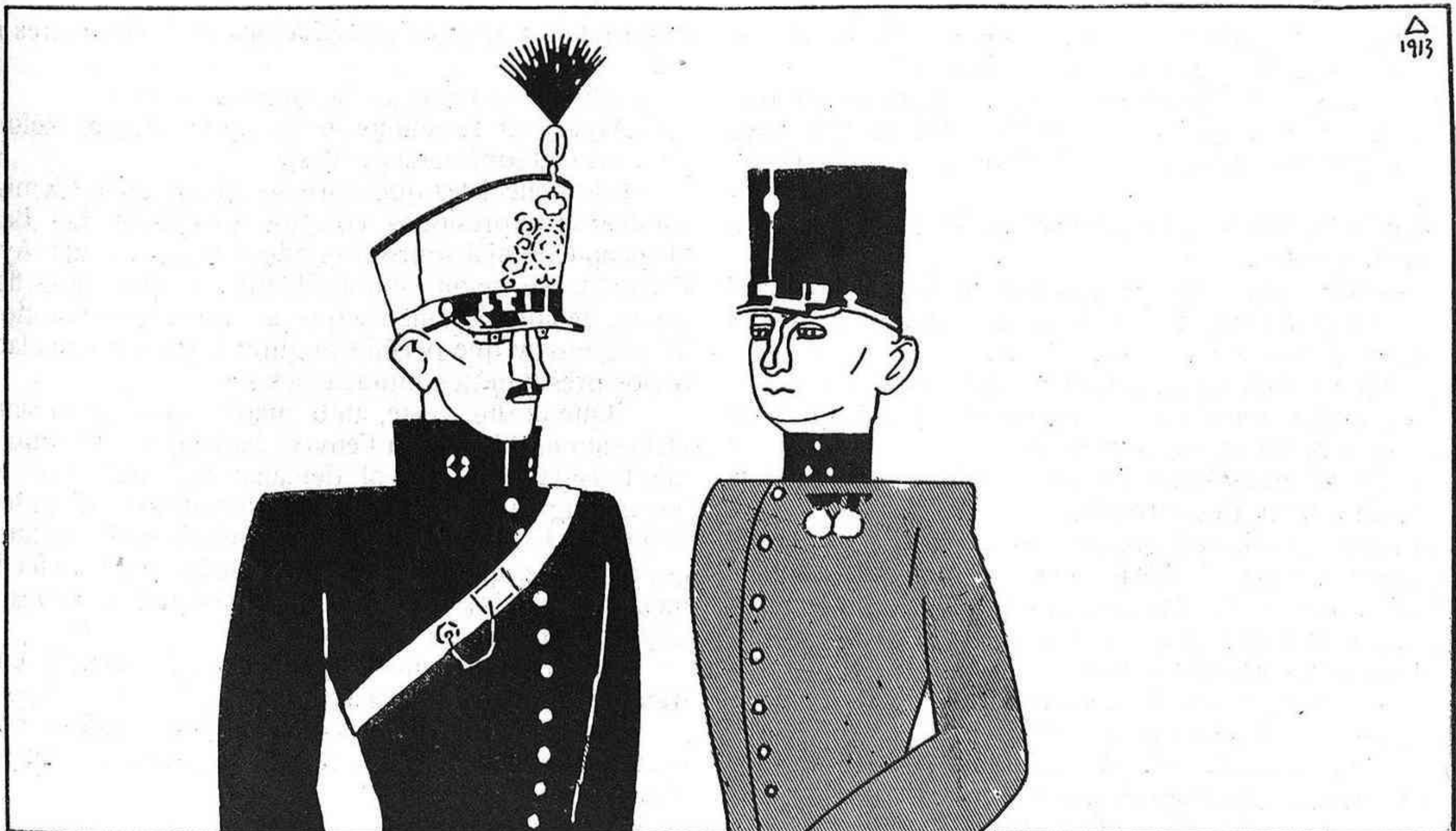
—No és mala idea—varen respondre tots, considerant, sens dubte, que acceptant aquella, s'estalviaven la feina de buscar-ne una altra.— I qui hi anirà?

—Jo, sol. Així allà veuràn que la cosa va de serio; que ja no és allò de l'eterna comissió municipal, que amb l'excusa d'anar a la Cort a gestionar tal o qual assumpte, lo que realment fa és passejar-se.—

Encara que a reganyadents, doncs a algú dels reunits no li hauria vingut gens malament una excursione-ta de quatre dies, la proposició del prohom sigué aprovada per unanimitat.

I sense perdre temps, car la situació de la malalta—llegeixi's Hisenda municipal—no admetia moratories, el nostre hèroe va saltar immediatament a Madrid.

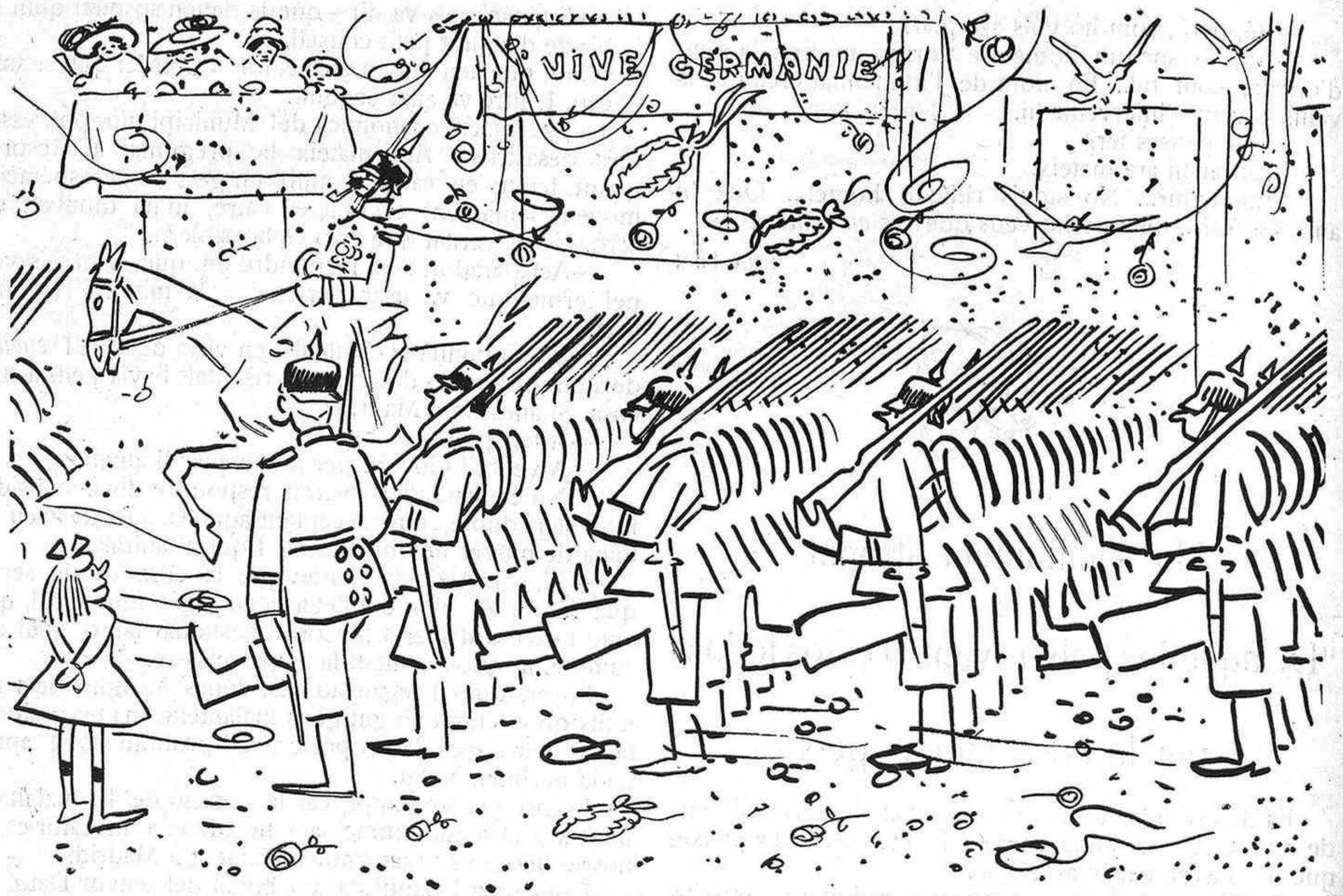
Coneguda l'exquisida amabilitat del senyor Dato, no cal dir que l'emisari barceloní va ésser rebut amb els braços oberts.

COMENTARIS

—Vès si n'ha portat, de complicacions, aqueix anarquista de Sarajevo!
 —I tal, home!... Quin boig!... Devia estar tocat del *saravejo*.

ELS ALEMANYS A PARIS

Hi entraran aixís?...

—Vostè per aquí?... Quina sorpresa!... Però, sol?... I els companys de comissió?... Què s'han fet?...

—No estic per companys, aquesta vegada—va respondre el barceloní, posant un semblant adequat a les circumstàncies:—Els grans dolors volen reculliment i silenci.—

En Dato, sincerament alarmat, va obrir uns ulls com unes taronges.

—Què?... Què li passa?... Pot-ser algú de la família?...

—No és la família!... Es «algo» més gran que això; és la ciutat, és Barcelona la que sofreix.

—Què'm diu, home!... Expliqui's, expliqui's.—

I el nostre representant, considerant ja a l'altre suficientment preparat, va explicar-se.

—Barcelona està mal de quartos; millor dit, Barcelona no té un cèntim. Les càrregues cada dia més feixugues, els gastos cada dia més grossos, l'emissió de làmines cada dia més per terra, el dèficit cada dia més abrumador... Tot això ha portat al Municipi a una situació tan embrollada, que si el Govern, amb els seus poderosos medis, no l'ajuda, no sab pas si podrà sortir-ne.

—De manera—va dir el senyor Dato al final d'aquesta lamentació—que vostè desitjaria...

—Que'ns facilités una quantitat amb la qual de moment poguer sortir d'apuros.—

El senyor Dato, amb la fina suavitat que'l caracteritza, va treure's la cartera i, somrient al nostre enviat, qui, al veure aquell gest, qui sab lo que's pensava, va dir-li:

—Fassi el favor de parar atenció. Lo que ara sentirà

és un retall d'un diari de Barcelona de fa dos o tres mesos.—

I estirant un paper de la cartera, va llegir:

«Ayer tarde se reunieron las Comisiones de Reforma y Obras extraordinarias y Mixta.

»Los concejales que forman la segunda Comisión cambiaron impresiones con los delegados del Banco Hispano-Colonial sobre el estado económico del Ayuntamiento que, según nota facilitada á la prensa, es floreciente, debido al aumento que se viene observando en los ingresos y que permite augurar la próxima nivelación de los presupuestos municipales.»

—Què hi diu, vostè, amb això?—va afegir el senyor Dato, mirant fit a fit a l'enviat barceloní.—Es que ara m'està enganyant a mi al demanar-me auxili, o és que llavors enganyaven vostès a la ciutat al donar-li aquestes notícies?... Expliqui's. Si l'estat econòmic de l'Ajuntament és *florecente*, què vol dir aquest *sablasso*? I si efectivament el Municipi no té un clau, què significa aquest estat *florecente*?

El nostre representant quedà sense paraula i en el tren del vespre va tornar-se'n cap aquí.

Des d'aquell terrible dia, la Junta de rabadans se reuneix diàriament per a veure què podria contestar-se-li, al senyor Dato.

Per ara no's troba.

MATÍAS BONAFÉ

...o aixís?

Els plàtans màrtirs

Aquests dies els facultatius municipals del ram de jardineria, han acordat *escatar* els arbres de la Rambla. Barcelona—entengui's, bé—és l'únic lloc de la terra on s'escata el plàtan. Una de les funcions fisiològiques d'aquesta mena de plantes és llençar l'escarrotxa per sí mateixos.

Se'n despullen a llenques, sense adonar-se'n, amb tanta facilitat que les ventades l'arrebassen del troç que resta d'un groc tendre i hermós, talment com si fos menjívol.

Però la civilització ha afeblit la força natural dels nostres plàtans i la podadora ha d'intervenir per a arrebasar-los la pell, convertida en ronya.

No poden *mudar*, en una paraula. Els hi passa lo que als canaris massa *mimats*.

De totes maneres, l'operació resulta un poc estranya i atentaria a les lleis vegetatives. Demuestra, al menys, una gran desconfiança en el poder vital de les plantes. Ajudar a la naturalesa és lloable; però no cal abusar-ne fins el punt de provocar les transformacions naturals per medi de la cirurgia.

Volen dir que no hi ha hagut una precipitació manifesta en aquesta escatida del plàtan urbà?

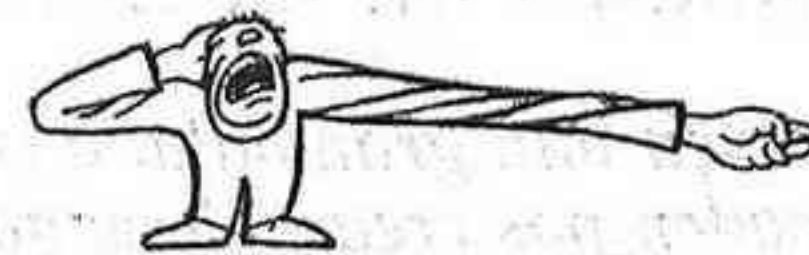
Sigui com vulgui, si els hem d'estar amb tanta manera a sobre, a les pobres plantes dels nostres passeigs, si no les podem deixar en pau ni un minut, si cada una neces-

sita un infermer, si avui per l'escarratxa, demà per la fulla, ahir per la nafra i avans d'ahir per la *bola*, no's pot moure mai un jardiner i una eina del seu costat, val més que les deixem morir d'un cop.

Això és com criar serpents entre cotó fluix amb la terrible preocupació de pelar-les cada istiu.

I no us en dic res d'aquesta feina, que sols el que estigui fet a trobar pells de serp entre les argelagues del bosc pot saber la gran delicadesa i paciència que reclama, i el gran torment que representaria per la bestia, si es confiés a la mà d'un veterinari.

ESPRIU

Del jardí dels humoristes

UN «FENÓMENO»

En Picanyol i en Rodoreda són dos repòrters rivals que treballen pel mateix diari. Sempre s'estàn barallant a veure qui dels dos portarà més notícies extraordinàries. En Rodoreda, que és molt aixerit, però que no té gaire diplomacia, ha pispat tot sovint idees i afers periodístics

an en Picanyol, i aquest, per a venjar-se'n, té ganes de jugar-li una mala passada.

Una tarde, en Picanyol entra, fingint un gran entusiasme, a la Redacció.

—Nois; acabo de descobrir un *fenómeno*. Una cosa curiosíssima.

—De què's tracta?

—Figureu-vos un home que té mitja figura negra.

—No pot ésser!

—Us dic que sí.

—On és aquest home?

—Cada tarde va a pendre un bany a l'Astillero, i s'està fins al vespre assegut a la sorra.

—I perque no'l retrataves?

—Oh, ja ho dieu! No duia la maquineta!

En Rodoreda, el seu rival, al sentir això, surt dissimuladament, agafa la seva *ratera* i... comes ajudeu-me, cap a la Barceloneta, amb l'intent de pendre-li l'aventatge.

—Jo l'interviuaré, jo'l retrataré, i l'èxit de l'espeterant informació serà per a mi;—pensava, tot gambant cap a la Mar Vella.

A l'arribar a la platja, en Rodoreda, amb els ulls plens d'ansietat, vinga cercar el *fenómeno*. En lloc veia l'home de la mitja figura negra.

Avorrit, ja se n'entornava, quan veu sortir d'un dels quartos un negre alt i sapat, habillat amb elegancia.

—Dispensi—fa en Rodoreda, aturant-lo.—Que és negre de tot arreu, vostè?

Per tota contesta, l'altre, que *a la cuenta* era deixeble d'en Johnson, me li clava un cop de puny al nas.

Mitja hora més tard entra, tot cremat, a la Redacció.

—Éts un embustero, amic Picanyol!

—Jo dic sempre la veritat.

—Tu has dit que a l'Astillero s'hi banya, cada tarde, un home que té mitja figura negra.

—Sí, senyor. I és veritat.

—Ah, sí?... I l'altra mitja figura, de quin color la té?

—També la té negra!... D'això no n'havíem parlat!

NOEL

ESPURNES DE LA GUERRA

Els que esperaven una gran batalla entre'ls aliats i els alemanys, no's poden pas creure desenganyats.

No és una batalla lo que hi ha hagut. Són jorns i més jorns de combats; com rierades immenses d'homes; com dos planetes que topessin.

Hi hà una part de Bèlgica i de França que, com a cartes geològiques de la primitivitat dels homes, se les podria marcar amb sang; els ferits baixen a torrenteres i darrera de les fronteres hi plana un lliscar de dalla.

La civilització es va portant bé. Compleix lo que s'havia proposat i... visca la civilització!

No més se'ns acut cridar una cosa:

—Prou, prou!

Però no som prou civilitzats, per a que'ns escoltin.

La pau armada dóna els seus fruits. I el fruit de la pau surt de guerra.

*

Pugem en un tramvia, cap al tard. És l'hora de vendre els periòdics.

A dintre'l tramvia, tots els homes, amb el seu diari a la mà, llegeixen amb tant interès, que'l tramvia, en aquell moment, sembla una sala de lectura.

An el tramvia també hi van deu o dotze senyores, i cap llegeix, com si la guerra de tot lo món els fos del tot indiferent.

Aleshores ens recordem, tantes voltes com hem vist en els omnibus d'altres ciutats, de les grisetes, les menestralles, les obreres i les senyores, llegint el seu periòdic, com aquell que passa el breviar; i al veure que les nostres dones no llegeixen, ens preguntem:

—Es que no saben de lletra? Es que la guerra no'ls interessa? Es que són inconscientes? Es que són mandres? Es que no fan cas dels que moren, si no'ls veuen anunciats en grans esqueles mortuories? Es que la dona de casa nostra no més s'ha criat per anar als funerals? Es que han après més de xafardejar que d'idees humanitàries?

Nosaltres no som pas partidaris de les sufragetes de Londres. Déu ens en guard! Allò no són dones; però també tanta inconsciencia no'ns senyala res de bo. Temem que les d'aquí no més serveixen, o per màrtirs del treball, quan són pobres, o per enflocar-se, quan són riques.

Pobres d'elles i pobres de nosaltres si haguessin de guiar els tramvies, com ara tenen de fer a Alemanya!

Encara no saben lo que és el trollei, i, qui diu el trollei, tantes coses que'ls convindria de sapiguer.

—No n'hem après—ens respondrien.

D'aquí plora la criatura. Com que no llegeixen, tampoc aprenen.

*

Els alemanys s'apropen a París.

Volem creure que no hi entraràn, perque París no s'ha fet perque hi entrin soldats estrangers. París és la ciutat de la pau i de la cultura per excel·lencia.

Tots els que estimem les coses hermoses, les flors de la civilització, considerem aqueixa gran ciutat com una patria que és un xic nostra, com la mira dels nostres ideals i com la realització d'alguns dels nostres somnis que havem capdellat en la vida.

Aquell Montmartre, aquell rusc d'abelles, ens guarda bocins del nostre cor, esqueixos de la nostra joventut, senyals dels nostres entusiasmes. Aquell barri llatí és la Meca de tots els estudiants del món, i aquells jardins del Luxemburg han fet cabre somnis romàntics a tots els poetes de la terra; els boulevards han sigut la fira de la civilització, i els museus del Louvre i del Luxemburg la cristallització de tot lo bell que hagin pogut produir els homes!

No. Una ciutat així no pot trepitjar-se. No hi tenen d'anar a fer res els canons. No és per als exèrcits. No és per als soldats. Hi hà flors que no poden embrutar-se amb pólvora ni amb bava de guerra.

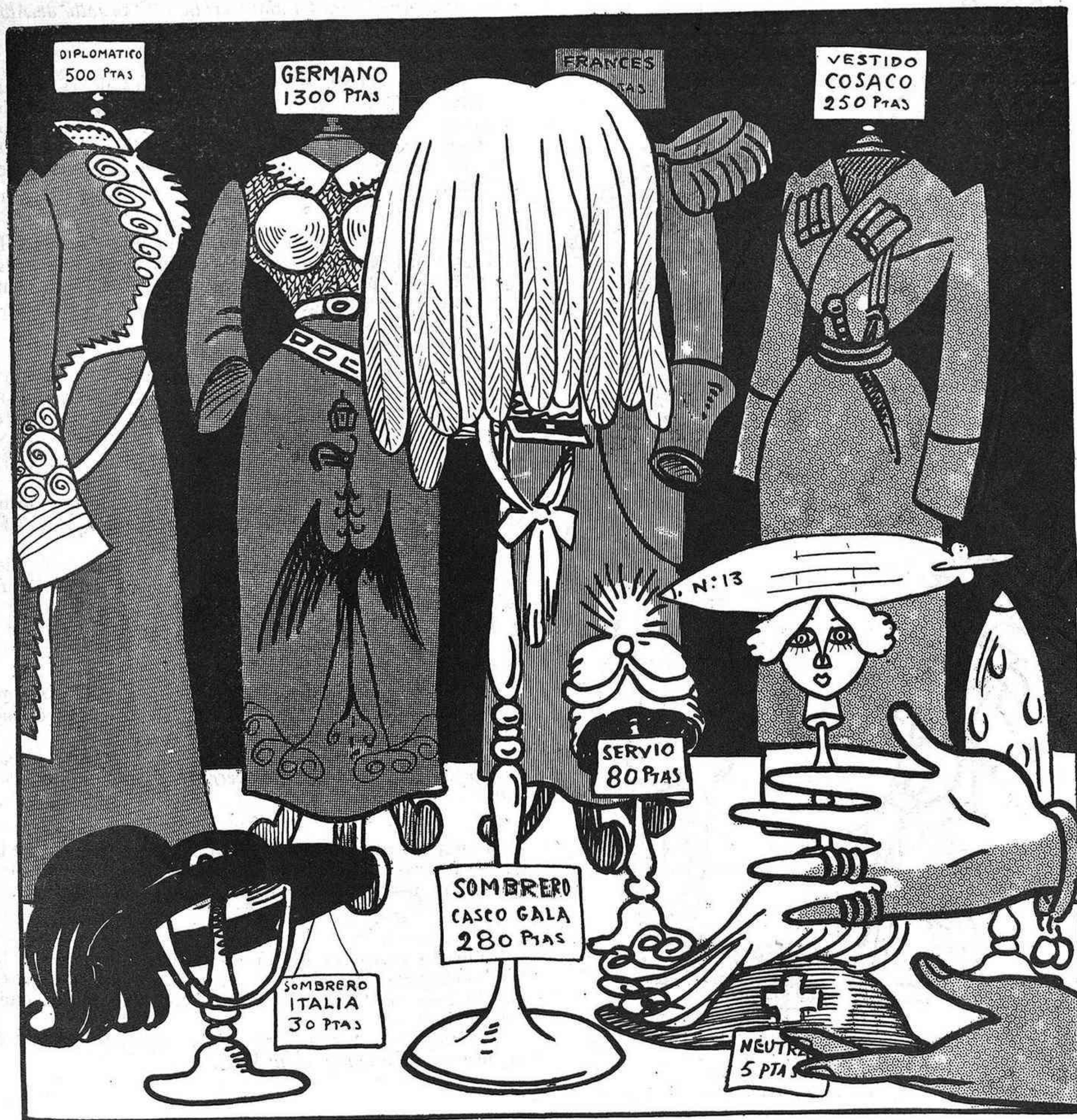
Un dels episodis de la gran Revolució, que sempre hem llegit amb més angoixa, és quan la pleu de París va assaltar les Tulleries, i no per Lluís XVI ni pels prínceps, sinó al pensar que aquelles mans brutes i aquells cervells de gorila posaven les seves urpes an aquelles obres d'art que ignoraven. Aquells homes que destruïen no sabien lo

LA MODA FEMENINA I LA GUERRA

—Com ho farem les senyores, si no venen modes de Paris?
—Precisament acabo de rebre un catàleg del Ministeri de la Guerra. Passin, si són servides...

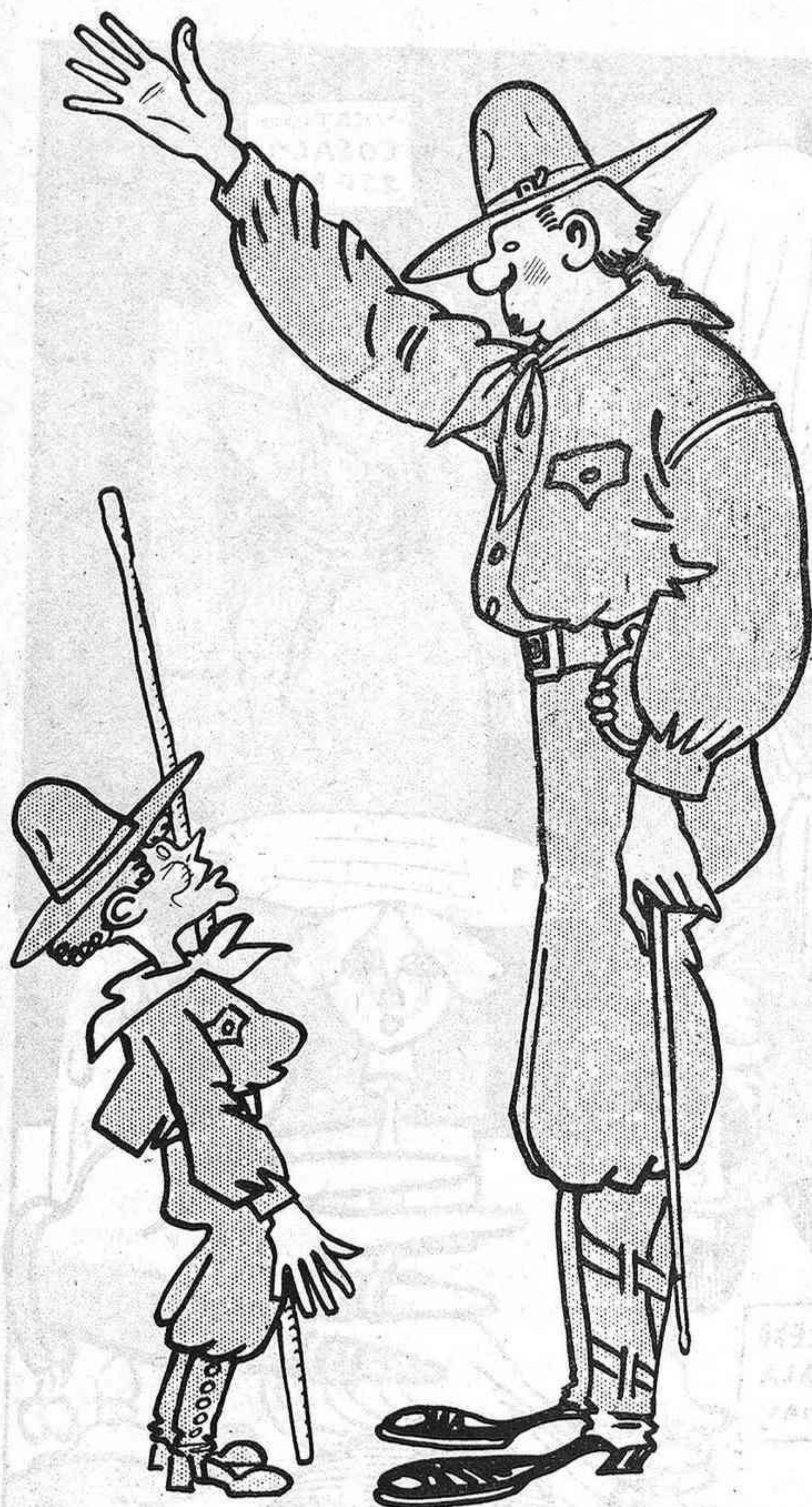
—Aquí tenen els últims figurins.

que destruien; era la bava del cargol embrutant les plantes més hermoses; era el pagès cremant incunables; el rector emblanquinant esglésies; uns carnicers embrutant de sang lo que havien brodat mans de fada.

No'ns podem imaginar, ara, un exèrcit victoriós davant del marbre daurat pel temps de la Victoria de Samotracia; ni un sabre, per gloriós que sigui, davant de la Venus de Milo. Els claus de les sabates dels alemanys no's poden clavar en l'asfalt del Louvre. La Gioconda no pot somriure davant d'homes que no la compreguin. Les Danaes del Ticià no's poden mostrar davant de gent de guerra, sense temor d'ésser violades. Ni un Wateau se pot mirar amb unes ulleres de campanya. El Louvre, com Nôtre-Dame, com la Chapelle, com altres grans obres, no s'han fet per a veure baionetes.

Per això, una de les coses que'm fan més fredat an el

ELS BOYS

—Arriba, valents!... Ara sí que crec que ha arribat l'hora.
—L'hora d'intervenir-hi?
—L'hora de declarar-nos neutrals, burro!

món, són els barbres entrant en un Arxiu. No cremen paper, cremen historia.

I l'història de París és l'història d'art i de bellesa de tota la nostra raça.

XARAU

NOTICIES FRESQUES... FINS A CERT PUNT

El cine «Poliorama» s'ha convertit en teatre formal. Dissabte hi va debutar amb èxit la companyia dramàtica de la primera actriu Gómez-Ferrer.

Per ara sembla que faràn forrolla, doncs s'atreveixen amb obres d'empenta, com *La Malquerida* i *El orgullo de Albacete*.

Una bona entrada al «Tívoli», dimecres de la setmana passada, amb motiu del benefici de la simpàtica tiple còmica Granieri.

Representà admirablement la protagonista de *Il sogno d'un walzer* i imità a la «Fornarina» amb molta gràcia i molta picardia.

El «Cómico» es veu aqueixos dies molt concorregut. La Hidalgo i en Viñas, primerament, i ara en Paco Guillen, fan les delícies dels parroquians. I els nanos del «Liliput» continuen essent una magnífica atracció per al favoregut teatre.

Dissabte debutà en el «Español» una notable companyia dramàtica, dirigida per l'aplaudit primer actor Enric Guitart. S'estrenà un sensacional melodrama, titulat *Los buscadores de oro o la mujer Fantomas*. El succés fou complet.

El mateix dia inaugurarà una temporadeta lírica el teatre «Romea». Garantia de triomf són els noms de l'Enric Palacios, de la Teresa Ideal i de la Pura Gurina.

Començaren la tasca artística representant les celebrades sarçueles *El húsar de la guardia*, *El santo de la Isidra* i *El pollo Tejada*.

En preparació, importants estrenes i reprises.

En Rodríguez de la Vera, amb el seu afortunat *grand gignol*, ha donat una serie de representacions en el popular teatre «Apolo».

En la primera vetllada es donaren les celebrades obres: *El guarda agujas*, *La puerta cerrada* i *No te toques, por Dios!*

Aquest dimarts va despedir-se la companyia còmica de la Carme Illescas. El dia abans se celebrà el benefici d'aqueixa aplaudida artista, representant-se *El nido* i *La rima eterna*.

El dia 19 l'«Apolo» obrirà les portes, inaugurant-se la temporada seria de melodrama terrorífic. Actrius: Caparó, Guitart, Bayona, etc.; actors: Rojas, Perelló, Carnicero, Guillemany, i més etc.

La campanya es començarà amb la represa del famós drama històric *La duquesa de la Vallière*.

EN BISMARCK A L'INFERN

—Guaita quin horror!... No t'espanta la nostra obra?

Dimarts va debutar en el teatre de «Novedades» la cèlebre Pastora Imperio, l'espanyola més castiça de totes les que trepitgen les taules.

El públic va ovacionar-la en cada un dels balls i cants amb que és inimitable.

No tot han d'ésser horrors, en aquesta maleïda guerra. En mig de les tribulacions que indubtablement deuen atormentar el seu esperit, el zar de Rússia ha tingut una humorada altament graciosa.

Pensant de quina manera podria fastiguejar als alemanys, quina n'ha fet?

Ha canviat el nom de la seva capital. De *Sant Petersburg*, d'aquí endavant, se'n dirà *Petrogrado*.

I hala, els alemanys, que rabiïn.

L'ocurrència és tan xistosa que, des d'ara, ens permetem fer una oferta al bon Nicolau II.

Si algun dia—Sant Aleix no ho vulgui!—el treuen d'emperador i no sab com campar-se-la, que vingui a Barcelona.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, enamorada de la seva sal, li ofereix una plaça de redactor.

Quan un metge vol saber l'estat d'un malalt, li pren el pols.

El malalt—que no és malalt, sinó malalta—és, ara, la nostra ciutat, i nosaltres desitgem saber com se troba.

Qnè hem de fer?

Pendre-li el pols, que ella mateixa ens presenta en forma de gacetilla:

«Durante la última semana han entrado en la Caja de Ahorros, 163.000 pesetas.

»En el mismo período han salido 514.000».

Setanta mil duros de baixa eu set dies!...

Decididament, la malalta va de mal en pitjor.

Els alemanys són a les portes de París.

Resignació!

A les portes de Barcelona, segons l'inclit Boladeres, hi tenim un exèrcit de rates que esperen l'invasió de la ciutat.

Llàstima que aqueixa mena d'invasors no tinguin un Moltke visible, un kronprinz representatiu.

Podria parlamentar amb el nostre batlle, i aquest podria dir-li!

—Es inútil que entreu a rosegat... La caixa és vuida!... Altres rates ja n'han passat els taps.

Ara els neutrals volen matar an en Lerroux.

No n'hi hà per a tant.

Perque... què ha fet en Lerroux, a fi de comptes?... Mostrar les seves simpaties per França?

Al revés de lo que estàn fent els carques..., i fins els mateixos neutres: magarrufes a l'imperialisme i ajudar indirectament al triomf de les males causes.

L'altre dia *El Dia Gráfico* va publicar vint o vinticinque telegrames que ja els havia insertat el dia abans.

Un subscriptor del diari d'en Romàn Fabra ens ho adverteix i es permet fer-hi un senzill comentari:

—Tota una plana de telegrames repetits!... Ja és badar!— exclama, indignat.

No, senyor; no és badar.

Es que ho fan expressament. Són tan interessants, diuen coses tan boniques, que creuen que s'han de repetir.

Es com si li diguessin al lector:

—Torni-ho a llegir, que val la pena!

Tots els festivals de caràcter oficial que s'havien projectat per avui, per a celebrar la commemoració del 1714, han sigut aplaçats amb motiu de la guerra.

No hi trobem la justificació.

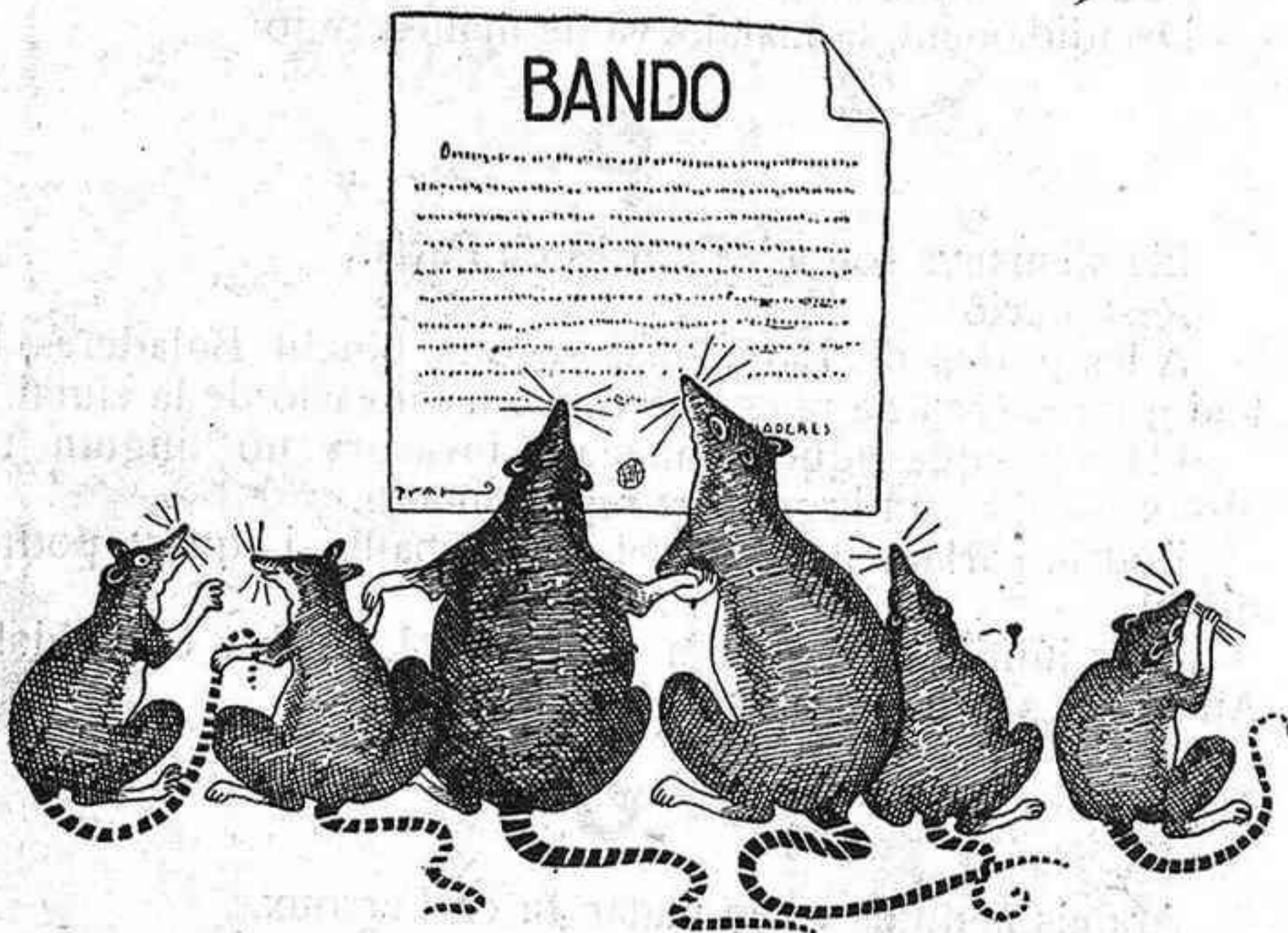
¿Què més bonic, què més teatral i solemne que comme-

L'ULTIM RECURS

—Notes, si els francesos no són prous per a conquistar als alemanys encara quedem nosaltres, les franceses.

REPRESALIES

—Això ha escrit en Boladeres?... aixó?
—Sí, notes; anem a l'Alcaldia i, quan l'atrapem dormint, ens li menjarem les patilles.

morar un acte guerrer, un fet llibertador, tenint per fons, per escenari, una gran guerra on la llibertat s'hi juga igualment l'última carta?

Els belgues, quan se'n enterin, diràn:
—Amics meus, això no fa guerrero.

Ha mort, a Vallvidrera, el secretari del nostre Ajuntament don Josep Gómez del Castillo.

S'havia distingit, entre altres coses notables, en les gestions diplomàtiques entre'l Govern i la nostra Corporació municipal.

Descansi en pau l'il·lustre *recader* de Barcelona a Madrid i viceversa.

Les primeres espurnes?
Telegrafien de Bilbao:

«En una taverna d'Erandoio (Vizcaya), uns quants mariners alemanys i uns quants d'espanyols començaren a disputar sobre la guerra.

Desafiats, sortiren al carrer, i allí les emprengueren a cops-de-puny, resultant ferits tots els alemanys.»

Visca la neutralitat!

Actualment, a París, la ciutat de les diversions i dels espectacles, no hi funciona cap teatre.

Els comedians, obligats a fer vaga forçosa, són auxiliats convenientment per les empreses; no cobren sòu, però mengen de franc en els mateixos escenaris.

A la Rambla del Mig, un còmic cessant, a l'enterar-se'n:

—Què esperen, que no vénen a sitiar Barcelona, els alemanys!

A Badalona ja tenen Plaça de Toros.

Diumenge, els pescadors i peixeters de la veïna ciutat varen lidiar-hi quatre vedells, als quals infligiren *todas las suertes*.

Se veu que tot el món trontolla, i tot va al revés de lo que ha d'anar.

Fins els peixaters se tornen carnicers!... Ja maten toro.

Qualsevol dia veurem el *Gallo* anant a pescar a l'encesa.

Ja tenim Papa nou.

Se diu Della Chiesa, que vol dir *de l'Esglesia*, i per motiu, o sobre-nom, s'ha posat Benedicte.

Doncs,... els catòlics que vulguin celebrar l'aconteixement que representa la coronació del Papa Benedicte, ja saben lo que han de fer:

Una oració... i una copeta de *Benedictina*.

Un aficionat a la beguda entra a una botelleria.

—Quant val aquesta ampolla de cognac?—pregunta.

—Dèu pessetes—respòn el dependent.

El *fulano* tira un duro damunt del taulell i fuig corrent.

El dependent intenta córrer darrera séu, però l'amo el detura, dient-li:

—Deixe'l estar!... Encara hi guanyem quatre pessetes!

ACUDITS

El estrangers, per a satiritzar l'escassa marxa dels ferrocarrils espanyols, conten la següent anècdota:

Un tren s'atura al mig d'un camp. Els passatgers s'esveren. Què passa?

—No és res, senyors;—respòn el revisor.—És una vaca que atravessa la via.

El tren torna a marxar, però al cap d'una estona torna a aturar-se.

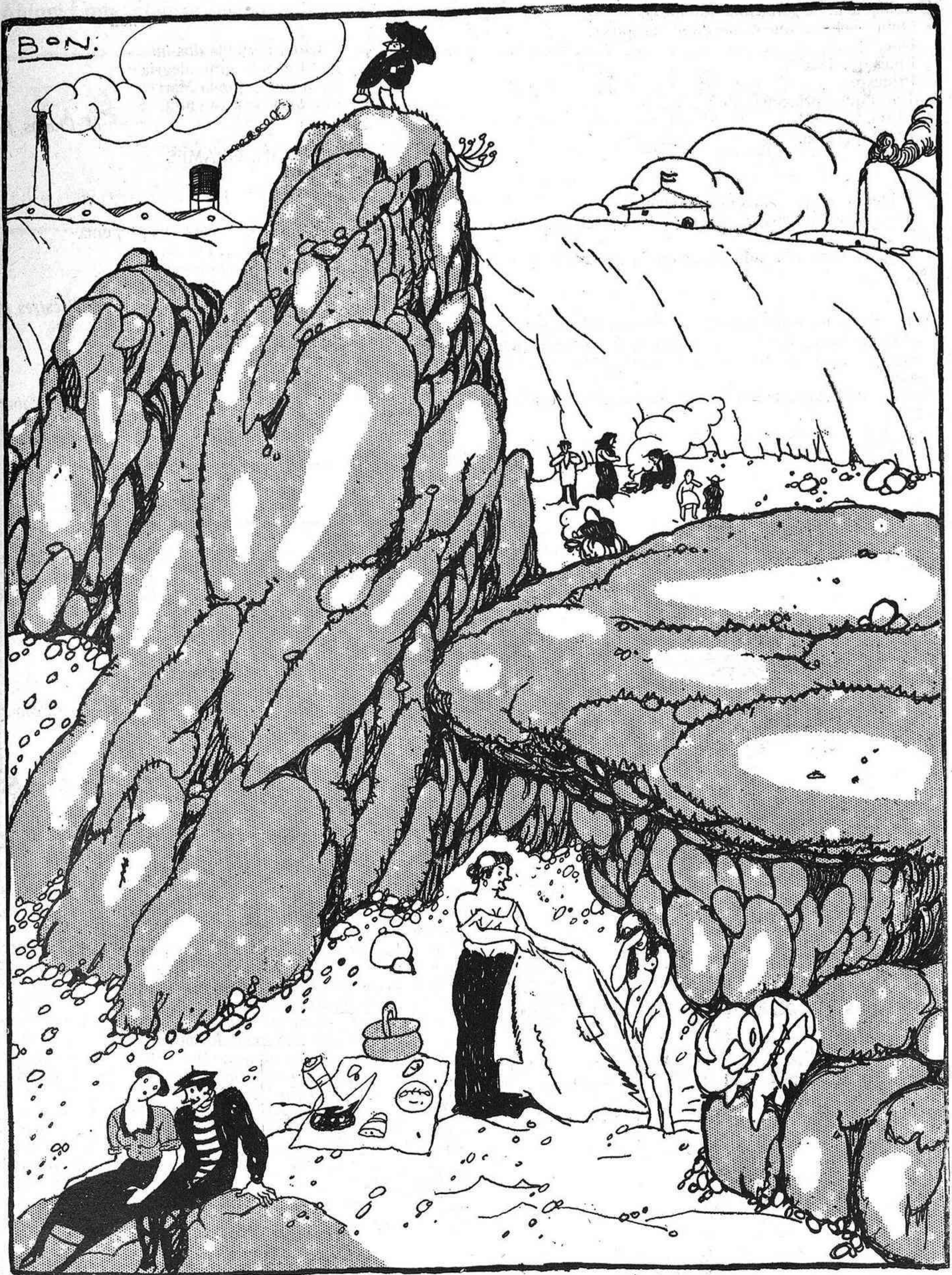
—Ja hi tornem a ésser?... Què passa?

—És una vaca.

—Digui que hi hà moltes vaques en aquest país

—Oh, no!... Es la mateixa!

LA NOVA ARCADIA

Vista panoràmica d'un país neutral.

Una lliçoneta de gerarquia nobiliaria:

- Quin és el títol que és més que marquès?
- Duc.
- I més que Duc?
- Príncep.
- I més que'l príncep?
- El rei.
- I més que'l rei?
- L'as.

Dos literats, en un salonet de l'Ateneu:

- Ara que estem sols, vols que't llegeixi el meu últim poema?
- Llegeix, però a condició de que sigui veritablement l'últim.

Ara és moda fer beure xampany a certs malalts que tenen una febre molt alta; per això el metge X ha ordenat an en Recasens que'n prengui una copa al vespre i una altra a la matinada.

Després de beure's la del vespre, en Recasens diu a la seva dòna:

- Noia, podries donar-me l'altra, ara, desseguida.
- No, home, per què?
- Per què?... I si em moro aquesta nit?

Declaració amorosa d'un corredor de comerç:

- Senyoreta: el meu amor, per a vostè, supera a tot quant se coneix en aqueix *article*.

Solucions als trenca-caps del número 1860

A la xarada primera, *Victoria*; a la segona, *Rosegons*; a l'anagrama primer, *Corbeta-Coberta*; al segon, *Criada-Cadira*, i a la targeta, *Sang blava*.

XARADES

I

Ahí em deia mon nebot:
—Tinc un *hu-tres* colossal
an el meu germà *Total*,
perque beu *dos* amb un bot,
i cregui'm que molt me pesa;
però si ell segueix aixís
me veuré en el compromís
de vení amb vostè a dispesa.

J. Mestres M.

II

La *hu-hu* de la *dos-hu*
dos-tres més gran alegria
té, al veure que la *María*
una *total* se'n va endú.

M. Planas, fill

ANAGRAMES

I

—Quants *tot tot*?—va preguntà
en Quim a l'avi *Llucià*.
I aquest li va contestà:
—Cinc, tots femelles.

Joan Mestres M.

II

—*Tot tot*, no me'l sab ningú,
i vols sapiguer-me'l tu?

Joan Rocabert

TARGETA

Martí N. Alomà

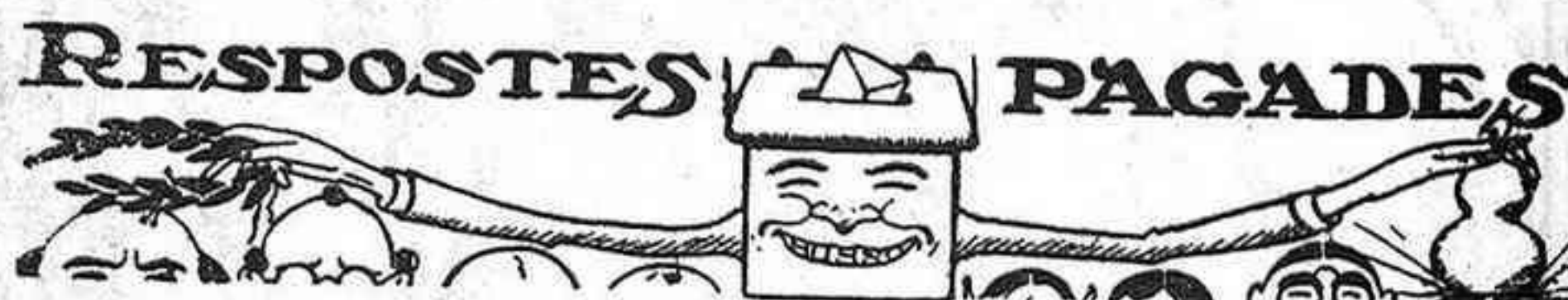
Formar amb aquestes lletres, degudament combinades,
el títol d'un drama català.

E. Sala (a) Noi maco

ACENTÍGRAF

Ma *tot* és natural
del poble de *Total*.

Joan Rocabert

F. O., R. H. M., J. F. i R., Venecià, Fe Olla i Llexiu i Fèlix Cana: Rebutts els originals que envien amb destí a l'Almanac. Moltes mercès.

J. S.: Queda servit.—Josep Gorina Roca: Ho ha interpretat malament. Al remarcar-li el defecte d'escassa originalitat, no'ns referiem a la composició de l'anagrama, sinó a la solució. Això de *Marta* i *Matar* és més vell que l'anar en bicicleta. La gracia està en trobar solucions completament noves.—Sabir: Els seus versets són defectuosos.—E. G. C.: Rebut i *merçi*.—Farem requissa de la cartera, i tot lo que pugui anar, anirà. He traspasat l'etiqueta al senyor Administrador.—J. B. Tenas: Home, home!... El fer de poeta no dóna dret a inventar-se paraules o triar-ne d'exagerades. Què vol dir *ros-tral*?... i *alegratges*?... Més sinceritat i més claretat, senyor meu!...—J. C. i P.: Per mi no hi hà necessitat; però si vostè ho creu imprescindible, pot enviar-les, que les llegiré amb molt gust. Per lo demés, crec que no soc jo el més indicat; a pesar de lo qual, estic a la seva disposició.—Josep Miralles i Salvà: No m'agrada gens.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

BARCELONA A LA VISTA

ALBUM DE 342 FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Un tomo encuadernado en tela

12 pesetas

Edicions populars
d'en Santiago Rusiñol

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Mòrera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon policia	Ptes. 1
Monologs.	> 1 (Agotada)
La bona gent	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	> 1
El pati blau.	> 1 (Agotada)
El poble gris	> 1 (Agotada)
La mare. (8.ª edició). (Quinze miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve	> 1 (Agotada)
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	Ptes. 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«calvio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge.)	> 1
Port - Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn	> 1
L'illa de la calma	> 1
L'Homenatge	> 1
La lepra.	> 1
L'Arma	> 1

ORÁCULO DE LAS NACIONES

¿QUIÉN GANARÁ?

Divertidísimo e ingenioso juego de cartas político-satíricas para adivinar de quien será la victoria al final de la
TERRIBLE GUERRA EUROPEA

Precio del juego: 15 céntimos

COLECCIÓN DIAMANTE.—Tomo 119

JUGLARÍAS

POR EDUARDO MARQUINA

Un tomo

Ptas. 0'50

DE ACTUALIDAD

MAPA DE EUROPA

(En colores)

Verdadero Teatro de la Guerra

Precio: Dos reales

JARDINS D'ESPANYA

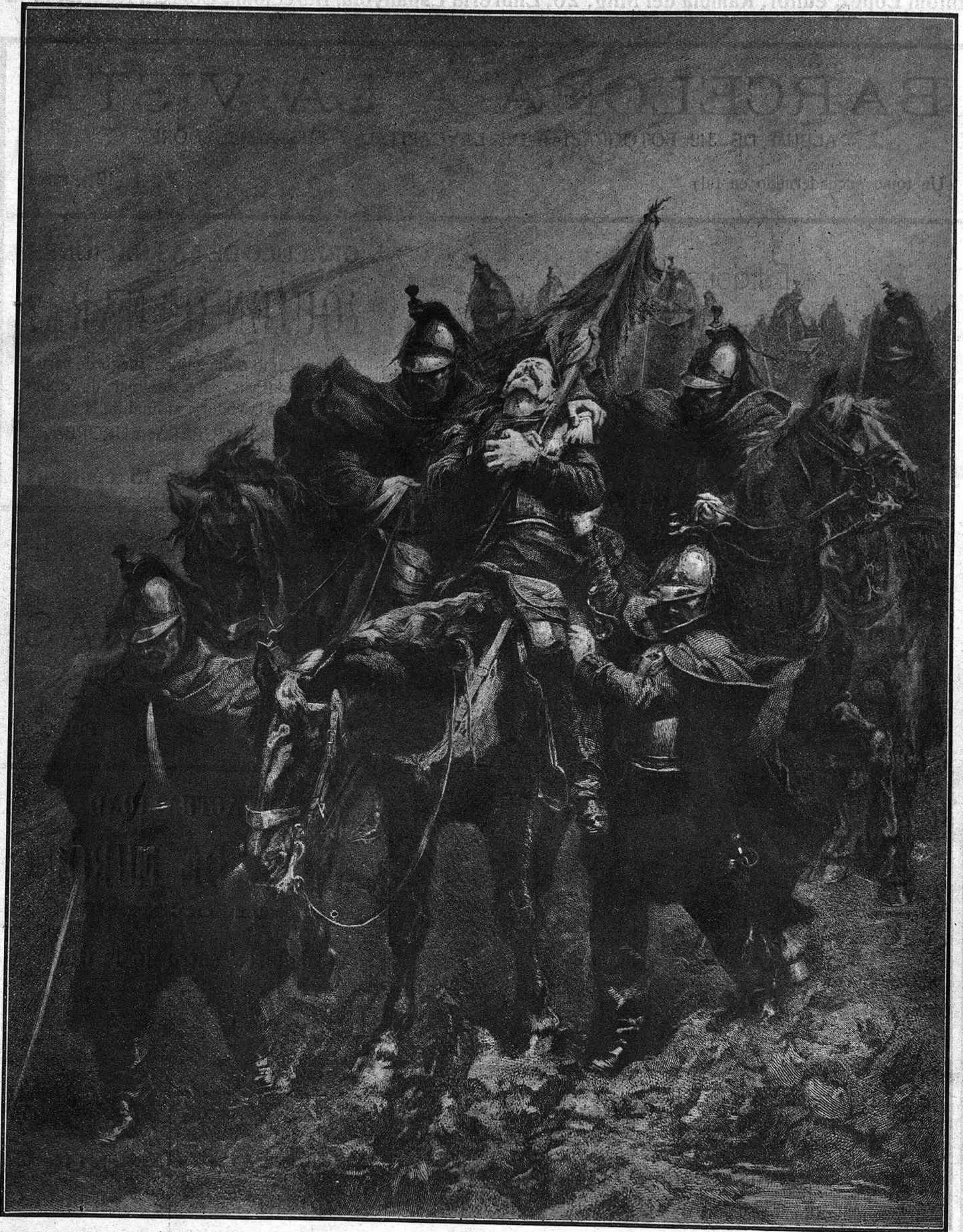
Reproduccions dels més famosos quadros d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Un magnífic album-carpeta

20 pessetes

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PER L'AMOR A LA BANDERA

**Els homes van morint...
La Patria sempre resta:**